

Svar på fråga 2023/24:575 av Katja Nyberg (SD)
Förstärkt källskydd och skydd av polisens arbetsmetoder

Katja Nyberg har frågat mig om jag tänker verka för att regeringen lämnar förslag om att införa ett skydd för polisens källor, så kallat källskydd, så att känslig underrättelseinformation innehållande skälig misstanke om brott kan användas för beslut om tvångsmedel utan att ursprunget till informationen behöver avslöjas.

Under pågående förundersökning gäller förundersökningssekretess. Uppgifter i en pågående utredning får i regel inte lämnas ut, om inte förundersökningsledaren bedömer att de kan offentliggöras. Efter att åtal väckts blir uppgifterna i förundersökningsprotokollet som utgångspunkt offentliga. Det är viktigt att polis och åklagare behandlar information om sina källor med försiktighet. En utgångspunkt är att information som inte har betydelse för åtalsfrågan inte ska tas in i förundersökningsprotokollet.

Enligt principen om fri bevisföring får parterna i en rättegång åberopa all bevisning som de kan få fram. Bevisningen prövas fritt av domstolen. Rätten att ställa frågor till ett polisvittne är dock inte ovillkorlig. Rättegångsbalken innehåller ett vidsträckt förbud mot att ställa frågor till den som har tystnadsplikt när det gäller uppgift om identiteten på en informatör eller någon annan uppgiftslämnare till polis eller annan brottsutredande myndighet. Förbudet syftar till att skydda såväl den brottsförebyggande och brottsbeivrande verksamheten som uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden.

En uppgiftslämnare vars identitet inte röjts under förundersökningen kan alltså skyddas även under en efterföljande rättegång i domstol. Frågeförbudet omfattar även frågor där svaret indirekt avslöjar en sådan identitet, vilket betyder att det kan vara förbjudet att fråga om det överhuvudtaget funnits informatörer i en utredning i ett enskilt fall.

Slutligen har domstolen viss möjlighet att avvisa bevisning, till exempel om bevisningen inte har någon betydelse för målet, om beviset inte behövs eller om beviset uppenbart skulle bli utan verkan. Frågor som inte har någon relevans för målet, till exempel om vissa typer av sekretessbelagd underrättelseinformation, kan därmed komma att avvisas av domstolen.

Det är viktigt att allmänheten känner förtroende för rättsväsendet och att personer som har uppgifter att lämna vågar medverka i en rättsprocess. Mot den bakgrunden har regeringen gett Utredningen om Anonyma vittnen i uppdrag att bl.a. analysera om det är lämpligt att utöka sekretessen i domstol för uppgifter i förundersökningen. Utredningen ska redovisa sina slutsatser i vår.

Förutom att skydda enskilda personer som lämnat viktiga uppgifter till polisen är regeringen fast i sin övertygelse att skydda de personer som arbetar i frontlinjen mot den organiserade brottsligheten. Justitiedepartementet har därför tagit fram och remitterat en promemoria med förslag på stärkt skydd för vissa polisanställda. Förslagen innebär att anställda vid Polismyndigheten som arbetar mot den organiserade brottsligheten i vissa fall ska kunna använda en annan uppgift än namn i beslut och andra handlingar som dokumenterar åtgärder. Vidare föreslås att sekretess ska gälla för uppgifter som kan bidra till upplysning om identiteten på den anställda vid Polismyndigheten som använt en sådan annan uppgift. Möjligheten att använda en annan uppgift än namn bedöms stärka skyddet för polisanställda och Polismyndighetens brottsbekämpande verksamhet. Författningsändringarna föreslås träda i kraft senare i vår.

Stockholm den 14 februari 2024

Gunnar Strömmer